

Activiteitenplan steenuil
Bestemmingsplan De Gorsen Elshout

BügelHajema
Plek voor ideeën

Activiteitenplan steenuil
Bestemmingsplan De Gorsen Elshout

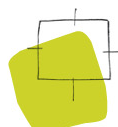
Inhoud

Rapport

14 september 2017

Projectnummer 099.00.29.00.00.07

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Beschrijving plangebied	7
3	Plannen en wettelijk belang	8
4	Ecologisch onderzoek	10
4.1	Onderzoek aanwezigheid	10
4.2	Functie plangebied	11
4.3	Korte termijn effecten	12
4.4	Langere termijn effecten	13
5	Beschermingsmaatregelen	15
5.1	Maatregelen om de functionaliteit te waarborgen	15
5.2	Maatregelen om gunstige staat van instandhouding te waarborgen	21
5.3	Zorgplicht	21
6	Verantwoording	23
7	Literatuur	25

Inleiding

Er bestaan plannen voor de bouw van een nieuwbouwwijk met maximaal 100 woningen bij Elshout in de gemeente Heusden. Om het plan mogelijk te maken wordt een bestemmingsplan opgesteld. In dit kader is ecologisch onderzoek uitgevoerd, waaruit naar voren komt dat net buiten het plangebied een bezette nestplaats van steenuil aanwezig is. In verband met de aanwezigheid van deze op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soort is besloten om het oorspronkelijke plan in overleg met de betrokken partijen zodanig aan te passen dat de functionaliteit van de nestplaats van steenuil kan worden gehandhaafd. In dit kader heeft meermaals overleg plaatsgevonden tussen de gemeente Heusden, de projectontwikkelaar, de Uilenwerkgroep van IVN De Waerdman Oost, BügelHajema Adviseurs en omwonenden. Met input uit dit overleg heeft BügelHajema Adviseurs het voorliggende activiteitenplan opgesteld.

AANLEIDING

Voorliggend activiteitenplan geeft de maatregelen weer die worden genomen om de functionaliteit van de nest- en verblijfplaats voor steenuil te behouden, waardoor er geen negatief effect op de aanwezige steenuilen en op de populatie van de betreffende soort plaatsvindt. Schadelijke effecten op de steenuil als gevolg van het plan kunnen voorkomen worden door het werken volgens de in voorliggend activiteitenplan voorgestelde werkwijze en het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen.

ACTIVITEITENPLAN

Het activiteitenplan wordt ter beoordeling voorgelegd aan de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) die in opdracht van het bevoegd gezag, de provincie Noord-Brabant, verantwoordelijk is voor de toetsing van plannen aan de soortenbescherming van de Wnb.

Het activiteitenplan is onder meer gebaseerd op de 'Soortenstandaard Steenuil, *Athene noctua*, RVO, december 2014'. Deze soortenstandaard is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Economische Zaken (EZ) en opgesteld en gecoördineerd door Dienst Landelijk Gebied.

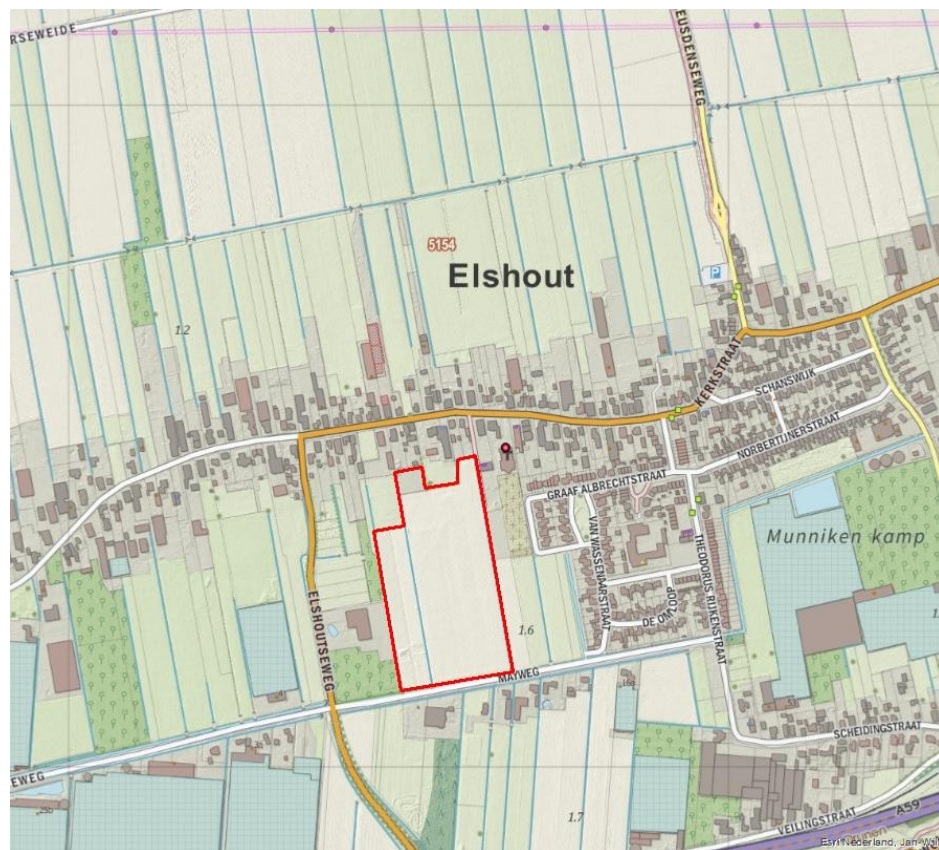
SOORTENSTANDAARD

Daarnaast is het activiteitenplan gebaseerd op het 'Kennisdokument Steenuil Athene Noctua, BIJ12, 2017 dat is opgesteld in opdracht van de provincies als bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming.

De soortenstandaard en het kennisdocument bevat ecologische informatie over de betreffende soort, regels voor bescherming, richtlijnen voor onderzoek en voorbeelden van beschermingsmaatregelen.

De ligging van het projectgebied wordt weergegeven in de figuur 1.

PROJECTGEBIED

Figuur 1. Topografische kaart met ligging projectgebied (rood omlijnd). (Bron kaartbeeld: Jan-Willem van Aalst, www.imergis.nl
Bron webservice: Esri Nederland, www.esri.nl)

B e s c h r i j v i n g p l a n g e b i e d

2

Het plangebied is gelegen aan de westrand van Elshout tussen de wegen Kerkstraat in het noorden en Mayweg in het zuiden. Het plangebied bestaat uit twee aan elkaar grenzende akkerpercelen en grenst aan de westzijde aan het terrein van hoveniersbedrijf De Langstraat en aan de noord- en oostzijde aan bebouwing en grasland.

LIGGING

Figuur 2. Impressie plangebied met de twee akkerpercelen (30 januari 2017)

Het plangebied omvat twee akkerpercelen waar wisselend maïs en wintertarwe worden verbouwd. De akkerpercelen worden omgeven door smalle, ondiepe kavelsloten met steile oevers. Aan de zuidzijde van het plangebied ligt een bredere watergang met eveneens steile oevers. De akkers en kavelsloten worden intensief beheerd. Opgaande beplanting in het plangebied is beperkt tot een solitaire en vrij jonge treurwilg en twee rijen met coniferen aan de westzijde van het plangebied.

HUIDIGE SITUATIE

Plannen en wettelijk belang

3

PLANNEN	<p>Het plan bestaat uit de bouw van een nieuwbouwwijk met maximaal 100 woningen met bijbehorende bestrating, parkeerplaatsen en groenstroken. Ten behoeve van het plan wordt de grond vergraven, de watergang tussen de twee akkerpercelen gedempt en de vegetatie inclusief opgaande beplanting binnen het plangebied verwijderd. De kavelsloot aan de westrand van het plangebied wordt verbreed.</p>
WERKZAAMHEDEN	<p>De werkzaamheden bestaan uit reguliere bouwwerkzaamheden. Voorafgaand aan de bouwfase wordt de grond bouwrijp gemaakt, waarbij de (opgaande) vegetatie wordt verwijderd en de kavelsloot tussen de twee akkerpercelen wordt gedempt. Daarnaast wordt de kavelsloot aan de westrand van het plangebied vergraven. Bij de werkzaamheden wordt zwaar materieel, zoals een graafmachine en vrachtwagens ingezet. Tijdens de bouwfase zijn geen heilwerkzaamheden aan de orde. De woningen worden gefundeerd op staal en niet op heipalen.</p>
PLANNING WERKZAAMHEDEN	<p>De werkzaamheden binnen een straal van 50 meter om het leefgebied van de steenuilen worden buiten het broedseizoen van steenuil uitgevoerd dat op basis van de soortenstandaard en het kennisdocument loopt van begin februari tot eind juli (RVO, 2014; BIJ12, 2017). Voor de rest van het plangebied geldt dat de werkzaamheden ofwel buiten het broedseizoen van vogels worden uitgevoerd, ofwel voor het broedseizoen worden opgestart en continu worden doorgevoerd.</p> <p>Met inachtneming van bovenstaande voorwaarden worden de werkzaamheden voor het bouwrijp maken van de grond in het kader van de nieuwbouw naar verwachting zo spoedig mogelijk opgestart na toetsing van het activiteitenplan en het doorlopen van de bestemmingsplanprocedure.</p>
WETTELIJK BELANG	<p>Indien de maatregelen uit het activiteitenplan niet worden uitgevoerd, kan sprake zijn van opzettelijke verstoring van een (nestplaats van) steenuil, wat in strijd zou zijn met artikel 3.1 vierde lid van de Wnb.</p> <p>Doordat maatregelen worden genomen om de functionaliteit te waarborgen, de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en aan de zorgplicht te voldoen is er echter geen sprake van een negatief effect op de steenuilen. De nestgelegenheid, inclusief het omringende foerageergebied, van steenuil blijft beschikbaar tijdens en na uitvoering van het plan.</p>

Onder de Wnb geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits gewerkt wordt volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Bestaande gedragscodes zijn nog niet aangepast op de nieuwe wetgeving en kunnen derhalve nog niet worden gebruikt. Wel kan gesteld worden dat de maatregelen die worden genomen zodanig zijn dat de negatieve effecten op steenuil voorkomen worden.

GEDRAGSCODE

Voor Elshout in de gemeente Heusden zijn ontwikkelplannen opgesteld om aan de groeiende vraag naar woningen te voldoen. De actuele regionale woningbehoefte kan niet worden voldaan in het bestaand stedelijk gebied, zodat uitbreiding buiten de bestaande woonkern(en) noodzakelijk is om aan de groeiende woningbehoefte te voldoen. Zo zou het ontwikkelen van het aantal woningen van het voorliggende plan in bestaand stedelijk gebied leiden tot een verdichting van de reeds compacte woonkernen. Dit zorgt voor een afname van de - al dan niet beschermde - natuurwaarden in stedelijk gebied, bijvoorbeeld door het verdwijnen van groenstroken.

ALTERNATIEVEN/BELANG

De percelen grenzend aan het plangebied zijn ofwel reeds bebouwd ofwel er bestaan ontwikkelplannen die ervoor zorgen dat de aangrenzende gronden niet als alternatieve locatie beschikbaar zijn. Bovendien zal bouwen op een andere locatie ook snel leiden tot effecten op beschermde soorten, gezien het ruimteslag van het plan. Het plangebied bestaat voor een groot deel uit soortenarme intensief beheerde akkers met lage aantallen beschermde soorten. De kans is daarom groot dat op alternatieve locaties evenveel of meer beschermde soorten worden aangetroffen, waarop effecten kunnen optreden. Ook op die locaties zal daarom een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig zijn.

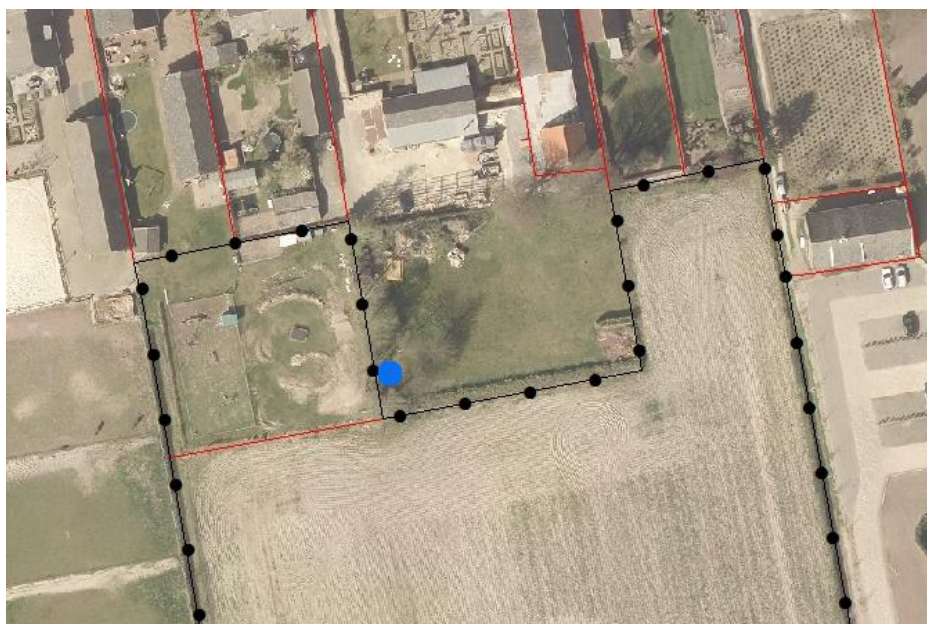
Een op de korte termijn voor steenuil mogelijk gunstiger alternatief is om geen woningen te bouwen in het plangebied. De vraag is echter of het intensieve landgebruik, onder meer in verband met het verbouwen van maïs, op termijn niet zal leiden tot een afname van de kwaliteit van het leefgebied van de aanwezige steenuilen. Het voorliggende plan omvat bovendien maatregelen om leefgebied voor steenuil te ontwikkelen, zodat het plan op de termijn zelfs een positief effect zal hebben de kwaliteit van het leefgebied van de steenuilen. Daarom is het niet uitvoeren van het plan geen gunstig alternatief voor de steenuil.

4.1

Onderzoek aanwezigheid

NATUURWAARDENONDER-
ZOEK

In het voortraject van de plannen is in 2017 door BügelHajema Adviseurs een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Een gericht veldonderzoek naar de aanwezigheid, dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van beschermde soorten maakte deel uit van dit onderzoek. De bevindingen zijn gerapporteerd in de rapportage ecologie De Gorsen Elshout, wat is opgenomen in het bestemmingsplan De Gorsen Elshout (BügelHajema Adviseurs, 2017a). Uit het ecologisch onderzoek komt naar voren dat een nestkast van steenuil aanwezig is in een boom net buiten het plangebied (zie figuur 3). Voor verdere details ten aanzien van het natuurwaardenonderzoek wordt verwezen naar het rapport van BügelHajema Adviseurs (2017a).

Figuur 3. Locatie nestkast steenuil (blauw) ten opzichte van het plangebied (zwarte lijn).

INVENTARISATIE STEENUIL

Vervolgens is aanvullend onderzoek uitgevoerd om te bepalen of de nestkast bezet is. De gebruikte methode en resultaten van dit onderzoek worden geschreven in de notitie 'nader onderzoek steenuil De Gorsen Elshout (BügelHajema Adviseurs, 2017b). Ten behoeve van de inventarisatie is het plangebied en de omgeving op 10 maart, 22 maart en 5 april 2017 bezocht, waarbij steen-

uilen zowel door middel van visuele inspectie van het plangebied en omgeving als door het afspelen van het geluid zijn geïnventariseerd. Voor details wordt verwezen naar het rapport van BügelHajema Adviseurs (2017b).

Tijdens het nader onderzoek is een roepende steenuil waargenomen op minder dan 50 meter afstand van de nestkast. Dit duidt erop dat de nestkast daadwerkelijk bezet is. Vervolgens is er contact gezocht met de heer R. van Delft van de uilenwerkgroep van IVN De Waerdman Oost, die de nestkast in 2016 geplaatst heeft. Hij gaf aan dat de nestkast in 2017 inderdaad is gebruikt als nestplaats door een paartje steenuilen. Het paartje heeft eieren gelegd, maar uit een visuele controle van de nestkast bleek dat deze niet zijn uitgekomen. Een succesvol broedgeval heeft dus niet plaatsgevonden. Het staat echter vast dat de nestkast in gebruik is als nestplaats van steenuil. Daarnaast gaf de heer Van Delft aan dat langs de Kapelstraat op ruim 200 meter ten noordwesten van het plangebied nog een paartje van steenuil heeft gebroed in 2017.

STEENUIL

Het plangebied vormt behalve voor steenuil mogelijk ook een klein onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen, buizerd, kerkuil, bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter. Het plangebied vormt door het intensieve gebruik geen hoogwaardig foerageergebied voor deze soorten. Bovendien is in de omgeving in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig voor de te verwachten soorten.

OVERIGE BESCHERMDE
SOORTEN

In het plangebied kunnen verder enkele algemeen voorkomende vogelsoorten zoals houtduif, merel, meerkoet en wilde eend nestelen. Tenslotte vormt het plangebied geschikt (voortplantings)biotoop voor een aantal algemene amfibieën- en zoogdiersoorten, zoals huisspitsmuis, veldmuis, haas, gewone pad, bastaardkikker en bruine kikker. Voor deze algemene amfibieën en zoogdieren geldt in de provincie Noord-Brabant een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen.

4.2

Functie plangebied

De nestkast op korte afstand van het plangebied vormt een in gebruik zijnde voortplantingsplaats van steenuil. Het perceel met de nestkast bestaat uit grasland met bomen en een laurierkershaag. Het perceel is zeer geschikt als foerageergebied voor steenuil en vormt een essentieel onderdeel van het functioneel leefgebied voor de aanwezige steenuilen.

De noordwesthoek van het plangebied, een klein braakliggend terrein met een korte vegetatie naast de nestkast, is gezien de inrichting eveneens zeer geschikt als foerageergebied voor steenuil. Door de huidige inrichting en de ligging direct naast de nestkast vormt dit deel van het plangebied een essentieel onderdeel van het foerageergebied van steenuil.

Ook de achtererven langs de zuidzijde van de Kerkstraat, ten noorden en westen van het plangebied bieden hoogwaardig leefgebied voor steenuil door de

afwisseling van kleinschalig agrarisch landschap met kleine graslandpercelen, solitaire bomen, hagen, schuren en erven.

Het overgrote deel van het plangebied bestaat uit akkergebied waar in de laatste twee jaar afwisselend maïs en wintertarwe verbouwd wordt. Door het intensieve beheer, de openheid en de eentonige vegetatie biedt de rest van het plangebied hooguit marginaal foerageergebied voor steenuil.

In figuur 4 wordt de ligging van hoogwaardig leefgebied ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 4. Ligging hoogwaardig foerageergebied steenuil (gele omlijning) ten opzichte van het plangebied (rode omlijning). (Bron kaartondergrond: Google Earth)

4.3

Korte termijn effecten

Bij het onzorgvuldig uitvoeren van de werkzaamheden kunnen de aanwezige steenuilen verstoord worden en kan de nest- en verblijfplaats voor korte of langere tijd verlaten worden. Daarnaast kan essentieel foerageergebied verloren gaan bij het onzorgvuldig uitvoeren van de werkzaamheden.

Door het treffen van maatregelen, zoals deze in hoofdstuk 5 Beschermingsmaatregelen zijn opgenomen, worden zowel tijdens als na de werkzaamheden geen negatieve effecten verwacht op de nestplaats met het omringende functioneel leefgebied van de aanwezige steenuilen.

4.4

Langere termijn effecten

De steenuil is in Nederland een wijdverspreide, maar schaarse soort waarvan de staat van instandhouding van de populatie als ‘matig ongunstig’ wordt beoordeeld. De soort is met name in het westen en noorden van het land achteruit gegaan sinds 1975 (www.sovon.nl). De soort wordt op de rode lijst vermeld als ‘kwetsbaar’. De soort heeft een sterke binding met kleinschalig cultuurlandschap en komt veel tot broeden op of in de nabijheid van boerenerven.

Indien er bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden geen beschermingsmaatregelen worden genomen, kan de verspreiding van steenuil op lokaal niveau afnemen. Op populatieniveau zal dit echter nauwelijks impact hebben. De steenuil komt in de provincie Noord-Brabant nog vrij veel voor. In de provincie Heusden is bijvoorbeeld 60% van de nestkasten van steenuil bezet (mondelinge mededeling R. van Delft, Uilenwerkgroep IVN De Waerdman Oost).

Bij het treffen van beschermingsmaatregelen, zoals deze in hoofdstuk 5 Beschermingsmaatregelen zijn opgenomen, worden zowel tijdens als na de werkzaamheden in het geheel geen negatieve effecten op de staat van instandhouding verwacht.

B e s c h e r m i n g s m a a t - r e g e l e n

5

Ten aanzien van steenuil worden maatregelen genomen om de functionaliteit van het leefgebied en de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en worden maatregelen genomen om aan de zorgplicht te voldoen.

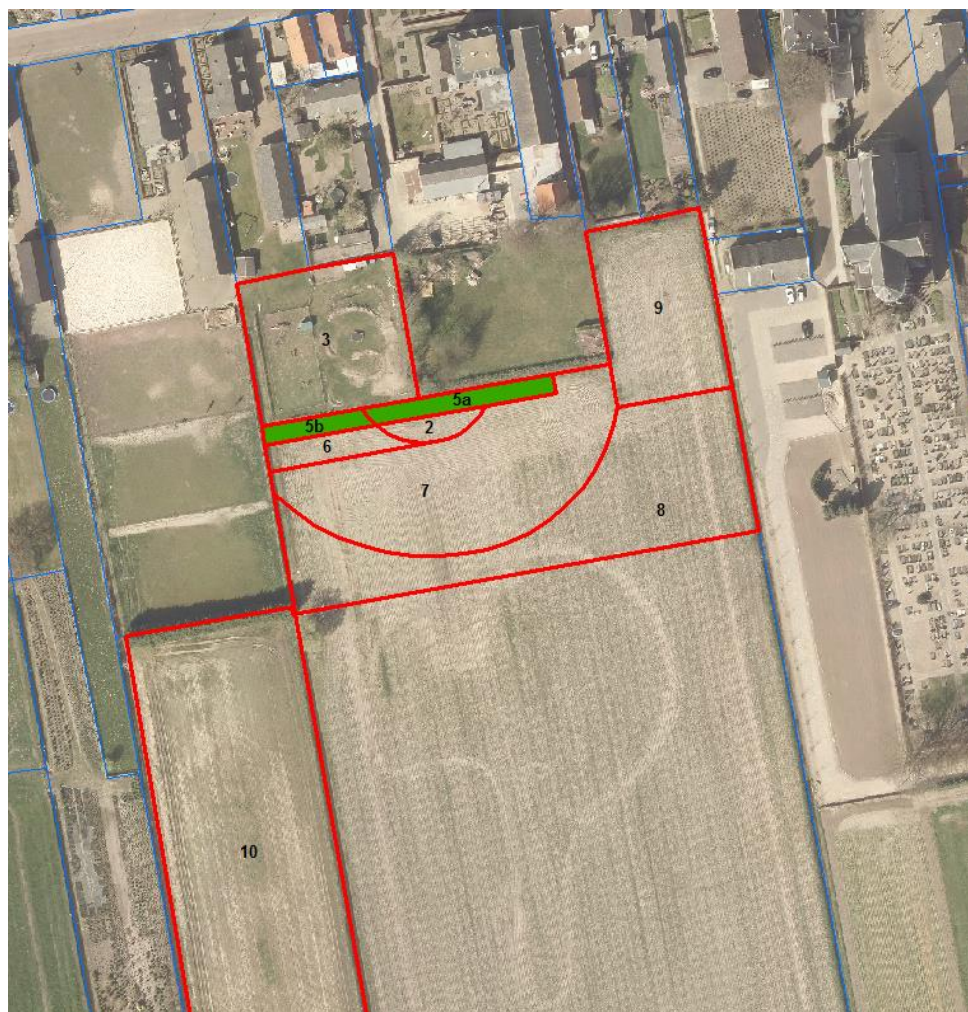
5.1

Maatregelen om de functionaliteit te waarborgen

Aan de noordzijde van het plangebied binnen 50 meter van essentieel foerageergebied om de nestplaats worden maatregelen genomen om effecten op steenuil te voorkomen. Binnen dit deel van het plangebied is zonder maatregelen aantasting van foerageergebied en verstoring mogelijk, zodat maatregelen noodzakelijk zijn om de functionaliteit te waarborgen.

Het deel van het plangebied zuidelijk hiervan heeft door inrichting, landgebruik en de afstand tot de nestplaats geen functie als essentieel leefgebied voor de steenuil. De steenuil geldt als een matig verstoringsgevoelige soort (Krijgsveld et al., 2008) en broed regelmatig op erven waar sprake is van verstoring. Door de afstand tot het plangebied en het feit dat luide heiwerkzaamheden achterwege blijven, is op meer dan 50 meter afstand ook geen verstoring van de aanwezige steenuilen te verwachten als de voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd. Zonder het nemen van de hieronder opgenomen maatregelen, kunnen echter alsnog negatieve effecten optreden op de functionaliteit van de nestplaats.

Deze strook van 50 meter om het essentieel foerageergebied is opgedeeld in zones waarbinnen een verschillend pakket maatregelen genomen wordt. De zonering wordt weergegeven in figuur 5. Zone 4 - het perceel met de nestkast - ligt buiten het plangebied. In het activiteitenplan zijn daarom geen maatregelen opgenomen voor deze zone.

Figuur 5. Zonering van het plangebied met in blauw de steenuil-nestkast en in rood de zones rond de nestplaats waar maatregelen genomen worden.

Zone 2 ligt binnen een straal van 20 meter van de nestplaats, wat deze zone belangrijk maakt voor de aanwezige steenuilen. Zone 3 is net als zone 4 apart begrensd, omdat dit deel van het plangebied een essentieel onderdeel vormt van het functioneel leefgebied om de nestplaats. Bovendien speelt zone 3 naar verwachting een rol als verbinding tussen de nestplaats en foerageergebied buiten het plangebied.

Zone 5 en zone 6 grenzen aan essentieel leefgebied voor de steenuilen, waardoor een goede inrichting van deze zones eveneens belangrijk is. Zone 5 is verdeeld in subzone A en B, waarbij zone 5a ter hoogte van de nestplaats ligt. Zone 7 en 8 liggen binnen 50 meter van respectievelijk de nestplaats en essentieel leefgebied. Zone 9 is apart begrensd, omdat dit deel van het plangebied van belang kan zijn als verbinding tussen de nestplaats en foerageergebied buiten het plangebied.

Zone 10 is niet apart benoemd vanwege de ligging nabij de nestplaats, maar omdat in deze zone kansen liggen om het terrein in te richten als geschikt leefgebied van steenuil.

De maatregelen bestaan uit uitvoeringsmaatregelen en inrichtingsmaatregelen. Hierbij zijn drie fasen te onderscheiden:

- Maatregelen die tijdig voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden moeten worden genomen.
- Maatregelen die tijdens de aanlegfase moeten worden genomen.
- Permanente maatregelen die tijdens de gebruiksfase moeten worden genomen.

In tabel 1 wordt per maatregel, per fase aangegeven in welke zones uit figuur 5 deze maatregelen genomen worden.

Tabel 1. Maatregelen om negatieve effecten op steenuil te voorkomen met de bijbehorende zones waar de maatregel genomen wordt.

Zone	Maatregel
	Maatregelen voorafgaand aan werkzaamheden
5a	Aanplant van strook met opgaande beplanting met bomen en struiken
5b	Aanplant van bomenrij Aanbieden extra nestkast
	Maatregelen bouwfase
2, 3, 5, 6, 7, 8, 9	Werkzaamheden ¹ buiten broedseizoen steenuil
2, 3, 5, 6, 7, 8, 9	Werkzaamheden tussen zonsopgang en zonsondergang uitvoeren
2, 3, 5, 6	Geen bouwlampen
2, 3, 5, 6, 7, 8, 9	Tussen zonsondergang en zonsopgang geen bouwlampen laten branden
7	Plaatsen van schermen tussen bouwplaats en verblijfplaats
	Permanente inrichtingsmaatregelen
2, 3, 5, 6	Geen bebouwing
7	Hoofdingang hoofdgebouw appartementen aan zuidzijde
9	Een corridor van west naar oost zonder bebouwing met een breedte van tenminste 20 meter
2, 5, 6	Uitsluitend groene inrichting
3	Voortzetting bestaand gebruik
2, 3, 5, 6	Geen buitenverlichting en straatverlichting
7, 9	Uitsluitend buitenverlichting en straatverlichting met gerichte armaturen die lichtuitstraling voorkomen

¹ Bij werkzaamheden aan gebouwen wordt bouw casco bedoeld

Maatregelen voorafgaand aan bouwwerkzaamheden

Een aantal maatregelen dienen voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden te worden genomen, zodat negatieve effecten tijdens de bouwfase voorkomen kunnen worden.

AANPLANTEN GROEN- STROOK

Voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden wordt een groenstrook met bomen en struiken aangeplant in zone 5a om het plangebied af te schermen van de nestplaats net buiten het plangebied. De groenstrook krijgt een breedte van 5 meter breed en wordt opgebouwd uit bomen en struiken van inheemse soorten. Met name sleedoorn, meidoorn, hazelaar, Gelderse roos, eiken, berken en lindes zijn zeer geschikt, omdat deze soorten veel beschutting bieden voor de steenuilen en leefgebied vormen voor insecten, kleine zoogdieren en vogels die als voedsel kunnen dienen voor de steenuil.

Ten westen wordt deze groenstrook in zone 5b aangevuld met een bomenrij met inheemse soorten, zoals linde of zomereik met een plantafstand van maximaal 5 meter.

De opgaande beplanting wordt aangeplant voor de uitvoering van de overige bouwwerkzaamheden, zodat de groenstrook ook tijdens de aanlegfase al kan dienen als afscherming van de nestplaats en als onderdeel van het leefgebied van steenuil.

Zonder aanplant van deze strook met opgaande beplanting zal sprake zijn van een grotere verstoringzone rond de nestplaats, zodat de overige voorgestelde maatregelen mogelijk onvoldoende zijn om effecten op steenuil te voorkomen.

AANBIEDEN EXTRA NEST- KAST

Het is goed om een extra steenuilnestkast te plaatsen binnen het leefgebied van de aanwezige steenuilen, ook al is het plan gericht op het behoud van de nestplaats in de bestaande nestkast. Steenuilen maken gebruik van meerdere rustplaatsen binnen het leefgebied. Door het aanbieden van een extra nestkast hebben de aanwezige steenuilen een groter aanbod aan rustplaatsen, waardoor de vogels verstoring en predatoren beter kunnen ontvluchten. Daarmee kunnen ook tijdelijke negatieve effecten op de steenuilen, bijvoorbeeld tijdens bouwwerkzaamheden van de aanlegfase worden voorkomen.

Een extra steenuilnestkast dient voor aanvang van de werkzaamheden geplaatst te worden. De nestkast wordt geplaatst binnen het territorium, maar op grotere afstand van de werkzaamheden. Op circa 100 meter ten westen van de bestaande nestplaats is een solitaire boom in een paardenweide aanwezig die geschikt is voor de plaatsing van een nestkast en die in geschikt leefgebied voor de steenuil ligt en tegelijk op ruime afstand van de bouwplaats (R. van Delft).

Maatregelen tijdens bouwwerkzaamheden

Tijdens bouwwerkzaamheden worden een aantal maatregelen genomen om optische verstoring en verstoring door bouwgeluiden en kunstlicht te voorkomen. Enerzijds gaat het om de uitvoering van werkzaamheden in de minst

kwetsbare periodes voor steenuil en anderzijds gaat het om de wijze waarop de waarnemingen worden uitgevoerd.

Een optimale periode voor het uitvoeren van werkzaamheden in de nabijheid van een verblijfplaats van steenuil bestaat niet omdat steenuilen het hele jaar door gebruik maken van hun verblijfplaats. Het broedseizoen is voor steenuilen echter de meest kwetsbare periode om werkzaamheden uit te voeren. Deze kwetsbare periode wordt in de soortenstandaard en het kennisdocument van steenuil begrensd op de periode van begin februari tot en met eind juli (RVO, 2014; BIJ12, 2017). De werkzaamheden ten behoeve van de bouw van het casco binnen een straal van 50 meter om het leefgebied (zie figuur 5 en tabel 1) zullen daarom worden uitgevoerd buiten de in de soortenstandaard en het kennisdocument aangegeven voortplantingsperiode.

WERKEN BUITEN BROED-
SEIZOEN

Steenuilen zijn buiten het broedseizoen vooral in de schemering en 's nachts actief. Door de werkzaamheden binnen een straal van 50 meter om het leefgebied uit te voeren tussen zonsopgang en zonsondergang vindt tijdens een groot deel van de actieve periode van steenuil geen verstoring plaats. In combinatie met werken buiten het broedseizoen is deze maatregel zeer geschikt om verstoring van de aanwezige steenuilen zoveel mogelijk te voorkomen.

WERKEN TUSSEN ZONSOP-
GANG EN -ONDERGANG

Steenuilen zijn niet zeer gevoelig voor lichtuitstraling, maar vanwege de grotendeels nachtelijke levenswijze dient sterke uitstraling van kunstlicht in en nabij essentieel leefgebied achterwege te blijven.

BEPERKINGEN VERLICHTING

In de nabijheid van de nestplaats blijft het gebruik van bouwlampen tijdens de aanlegfase achterwege. In de andere zones worden bouwlampen tussen zonsopgang en zonsondergang uitgezet tijdens de aanlegfase (zie figuur 5 en tabel 1). De genoemde maatregelen voorkomen sterke lichtuitstraling die negatief kan zijn voor de steenuilen.

Bij bouwwerkzaamheden in zone 7 op korte afstand van de nestkast (zie figuur 5) worden schermen geplaatst tussen de bouwplaats en de verblijfplaats van steenuil om met name optische verstoring, maar ook verstoring door geluid verder te beperken. De schermen worden geplaatst bij aanvang van de bouwwerkzaamheden en worden verwijderd na afronding van de werkzaamheden. Deze maatregel wordt nodig geacht door de ligging op relatief korte afstand van de nest- en verblijfplaats van steenuil.

PLAATSEN VAN SCHERMEN

Permanente inrichtingsmaatregelen

Behalve de tijdelijke maatregelen tijdens de bouwfase worden permanente maatregelen genomen. Het plangebied wordt zodanig ingericht om negatieve effecten op de aanwezige steenuilen te voorkomen. Daarnaast worden delen van het plangebied ingericht als geschikt leefgebied voor steenuil.

Voor alle gebouwen in het plangebied geldt dat in het bestemmingsplan uitsluitend gebouwen worden toegestaan met een goothoogte van 7 meter en een

BEPERKINGEN BOUWMO-
GELIJKHEDEN

bouwhoogte van 11 meter. De bouw van hoge gebouwen met een grote impact op de omgeving wordt dan ook niet mogelijk gemaakt.

In zone 7 worden appartementsgebouwen toegestaan met een hoofdingang van het hoofdgebouw op het zuiden², dat wil zeggen aan de van de nestplaats van steenuil afgekeerde zijde van de bebouwing. Deze maatregel wordt genomen om verstoring van de steenuilen tijdens de gebruiksfase te beperken. Bij de overige gebouwen wordt deze maatregel niet nodig geacht, door de ligging op relatief grote afstand van de nestkast. In zone 2, 3 en 6 op korte afstand van de nestplaats wordt geen bebouwing mogelijk gemaakt. In zone 9 blijft ten slotte een corridor van west naar oost met een breedte van tenminste 20 meter zonder bebouwing.

Deze beperkingen aan de bouw mogelijkheden worden genomen om een aantal redenen:

- essentieel foerageergebied om de nestplaats behouden;
- de verstoring van steenuil voorkomen;
- een verbinding tussen de nestplaats en foerageergebied buiten het plangebied intact houden.

UITSLUITEND GROENE INRICHTING

Een aantal zones binnen het plangebied krijgen een groene inrichting zonder bebouwing. Bij een goede inrichting kunnen deze delen van het plangebied onderdeel vormen van het foerageergebied van de steenuilen.

Onder deze groene inrichting verstaan geen particuliere tuinen bij eengezinswoningen, omdat dergelijke tuinen veelal arm zijn aan beplanting en daarmee weinig geschikt voor steenuil. Hieronder wordt per zone beschreven hoe het groen wordt vormgegeven voor de steenuilen.

Zone 2, 3 en 6 grenzen aan elkaar en liggen nabij de nestplaats. Een goede inrichting voor steenuil is daarom van belang. Daarom is voor deze deelgebieden een inrichtingsplan opgesteld dat in bijlage 1 is toegevoegd. In dit inrichtingsplan wordt gedetailleerd aangegeven hoe de zones worden ingericht als geschikt biotoop voor de aanwezige steenuilen.

De westzijde van zone 10 wordt eveneens groen ingericht en krijgt een functie als waterberging voor de woonwijk. Door de functie als waterberging kan in dit deel van het plangebied een natuurvriendelijke oever worden aangelegd, die leefgebied vormt voor kleine zoogdieren en insecten die als voedsel dienen voor de steenuilen. De rest van de westzijde van zone 10 zal eveneens worden ingericht als geschikt leefgebied voor steenuil met een afwisseling van kort gemaaid gras, hoog gras/ruigte en een bomenrij van noord naar zuid. De bomenrij kan dienen als verbinding voor steenuil en andere dieren tussen geschikt leefgebied langs de Kerkstraat en Mayweg. De bomenrij zal worden opgebouwd uit verschillende soorten, zoals knotwilgen, fruitbomen of eiken,

---

² In dit deel van het plangebied zijn seniorenappartementen voorzien waarvan de individuele woningen ook via een deur vanaf de noordzijde toegankelijk zijn. De hoofdingang van het gebouw met de toegang tot de liften ligt echter aan de zuidzijde van het gebouw.

wat zeer geschikte bomen zijn voor steenuil. Knotwilgen kunnen nabij de oever van de waterberging worden geplaatst. Fruitbomen en eiken kunnen worden geplaatst op grotere afstand van de oever.

Net als tijdens de bouwfase worden maatregelen genomen om uitstraling van kunstlicht richting de verblijfplaats van steenuil te voorkomen. In de nabijheid van de nestplaats wordt geen buitenverlichting of straatverlichting toegestaan (zie tabel 1 en figuur 5). In een aantal zones wordt wel verlichting toegestaan, maar uitsluitend buitenverlichting en straatverlichting met gerichte armaturen die geen licht naar de zij- en bovenkant uitstralen.

BEPERKINGEN VERLICHTING

5.2

Maatregelen om gunstige staat van instandhouding te waarborgen

Door het waarborgen van de functionaliteit en het werken buiten het broedseizoen, zoals hierboven bij paragraaf 5.1 besproken, wordt tevens de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd.

5.3

Zorgplicht

Bij het waarborgen van de functionaliteit (paragraaf 5.1) zijn al veel maatregelen opgenomen die tevens invulling geven aan de zorgplicht.

V e r a n t w o o r d i n g

6

Het activiteitenplan is opgesteld door de heer J.A. Omon MSc in samenwerking met collega's. De heer Omon werkt sinds 2016 als ecooloog bij BügelHajema Adviseurs. BügelHajema Adviseurs is een allround adviesbureau voor ruimtelijke ordening en milieu en heeft een brede ervaring met het opstellen van activiteitenplannen. Het bureau is aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus. BügelHajema Adviseurs is gemachtigd voor het doen van veldwerk in het kader van de Flora- en faunawet door het Netwerk Groene Bureaus (onthefing FF/75A/2010/003) en heeft een brede ervaring op dit gebied.

ACTIVITEITENPLAN

Het activiteitenplan is mede gebaseerd op de 'Soortenstandaard Steenuil Athene noctua, versie 2.0' en het 'Kennisdocument Steenuil Athene noctua, versie 1.0'. De soortenstandaards zijn tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en opgesteld en gecoördineerd door Dienst Landelijk Gebied. De kennisdocumenten zijn opgesteld in opdracht van de provincies, het bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming. De soortenstandaards en kennisdocumenten bevatten ecologische informatie over de betreffende soort, regels voor bescherming, richtlijnen voor onderzoek en voorbeelden van beschermingsmaatregelen (zie ook hoofdstuk 7 Literatuur).

SOORTENSTANDAARD EN
KENNISDOCUMENT

L i t e r a t u u r

7

1. BIJ12, 2017. Kennisdocument Steenuil Athene Noctua, versie 1.0.
2. BügelHajema Adviseurs, 2017a. Rapportage ecologie De Gorsen Elshout.
3. BügelHajema Adviseurs, 2017b. Notitie nader onderzoek steenuil De Gorsen Elshout.
4. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2008. Handreiking Flora- en faunawet, Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, versie 1.1 (werk-kader intern), 31 oktober 2008.
5. Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg bv, rapport nr. 08-173.
6. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Steenuil Athene noctua, versie 2.0. RVO-S02-401/BF15896.
7. www.sovon.nl; soortinformatie steenuil, geraadpleegd op 14 september 2017. <https://www.sovon.nl/nl/soort/7570>

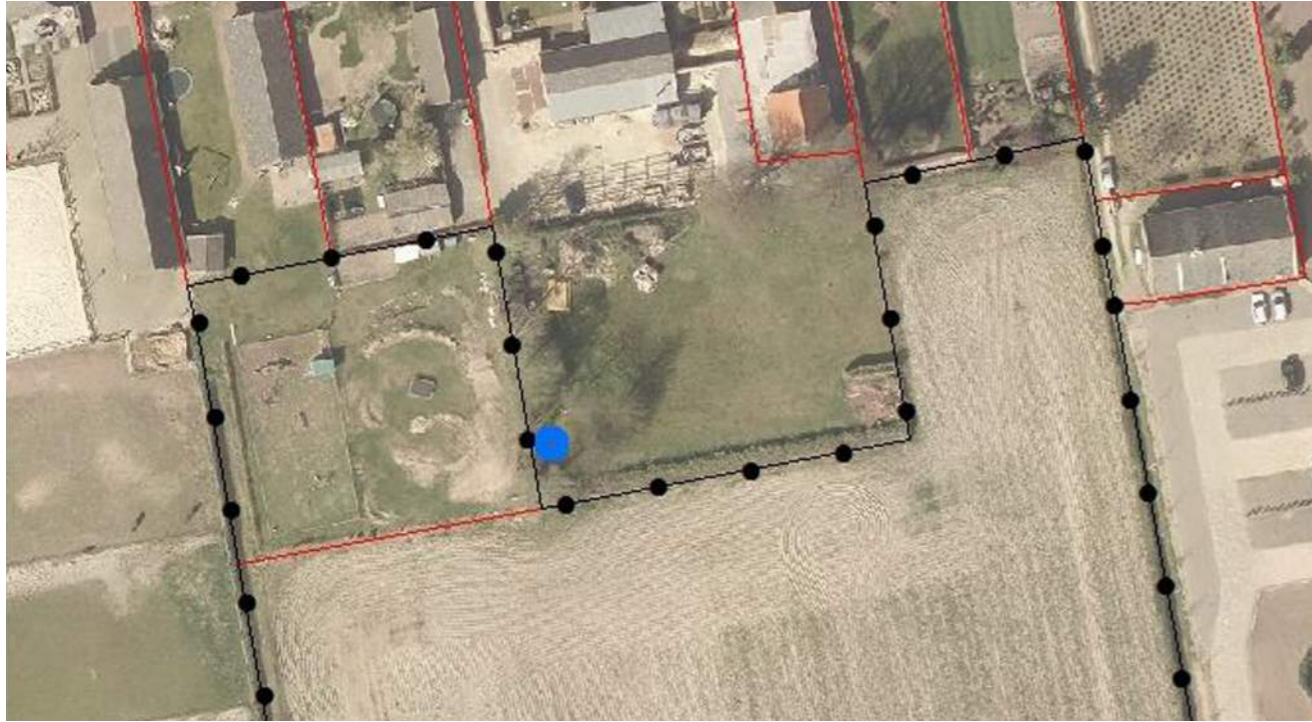
Bijlage 1 - Inrichtingsplan noordzijde plangebied

inrichtingsvoorstel foerage veldje steenuil
stedenbouwkundig plan De Gorsen te Elshout
i.o.v. Tankens Projectontwikkeling B.V.

12 september 2017
gewijzigd 13 september 2017

Locatie nestkast steenuil (blauw) ten opzichte van het plangebied (zwarte lijn).

aanleiding

In het kader van het bestemmingsplan De Gorsen te Elshout is een veldonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten in het gebied. (Ecologisch onderzoek, BugelHajema Adviseurs, 2017). Uit dit onderzoek is gebleken dat net buiten het plangebied een nestkast van een steenuil aanwezig is.

Dit heeft geleid tot de volgende stappen:

- Een aanpassing van de stedenbouwkundige verkaveling (model B);
- Het opstellen van een activiteitenplan met zonering en maatregelen.

Het doel is de nest- en verblijfplaats van de steenuil en het bijbehorende foeragegebied te beschermen en te behouden.

Stedenbouwkundig plan - model B noordzijde

huidige situatie

De nestkast van de steenuil bevindt zich in een groep bomen op een particuliere kavel aan de noordrand van het gebied. Westelijk daarvan ligt een braakliggende kavel circa 40 x 40 m groot. Dit terrein dient als foeragegebied en aanvliegeroute voor de steenuil. In het zoneringvoorstel wordt aangegeven dat het gebied als "openbaar groen" kan worden ingericht. Hieronder wordt een groene inrichting verstaan die gebruikt kan worden door de omwonenden om te recreëren, waarbij deze groene ruimte, mits goed ingericht, een onderdeel vormt van het foeragegebied van de steenuil.

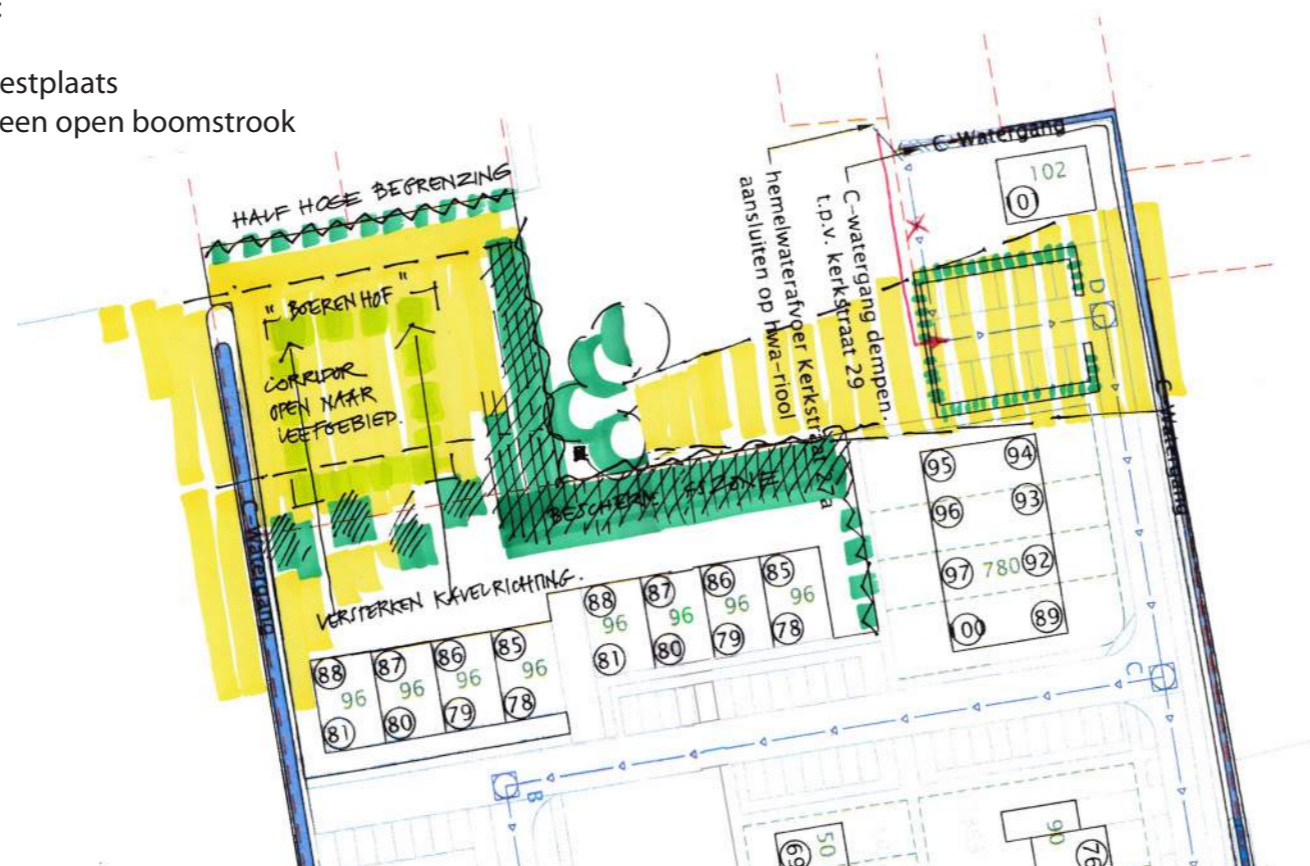

zoneringsmodel aangepast

Besproken wijzigingen d.d. 4 september 2017:

- groenstrook aan oostzijde 15 m inkorten
- groenstrook aan westzijde tot circa 15 uit nestplaats
- groenstrook aan westzijde uitbreiden met een open boomstrook

uitgangspunten

uitgangspunten en randvoorwaarden

Algemeen:

- Besproken zonering is uitgangspunt
- Beperkingen t.a.v. bouwactiviteiten zijn in deze opsomming buiten beschouwing gelaten.
- Voorschriften voor zover deze het inrichtingsvoorstel betreffen

Zones 2 en 3:

- geen bebouwing en straatverlichting aanbrengen
- inrichting als 'openbaar groen', m.a.w. geen particuliere tuinen
- geen bestaande opgaande beplanting verwijderen of grond vergraven

Zone 4:

- ongewijzigd, buiten plangebied

Zone 5:

- opgaande beplanting bomen en struiken, min. 5.0 m breed, hoogte min. 7.0 m
- inheems materiaal toepassen
- aanplant voorafgaand aan bouw

Zone 6:

- uitsluitend inrichten als openbaar groen, overige punten, zie 2 en 3
- inrichten als open bomen strook

Zone 7:

- hoofdingang woningen aan zuidzijde

Zone 8:

- uitsluitend beperkingen m.b.t. bouwactiviteiten

Zone 9:

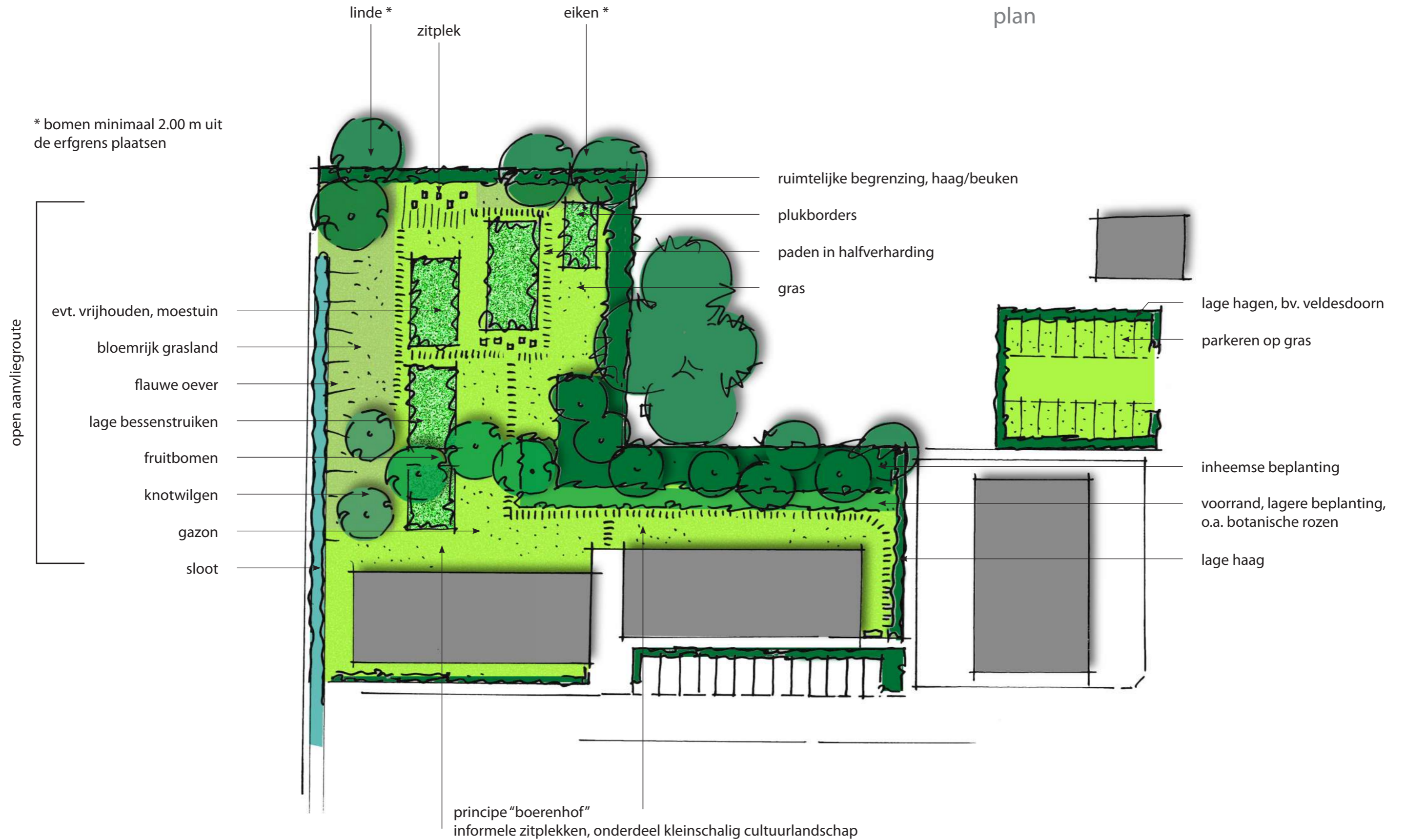
- zoveel mogelijk groene inrichting corridor
- breedte corridor 20 m
- buitenverlichting/ straat verlichting aanpassen

Zone 10:

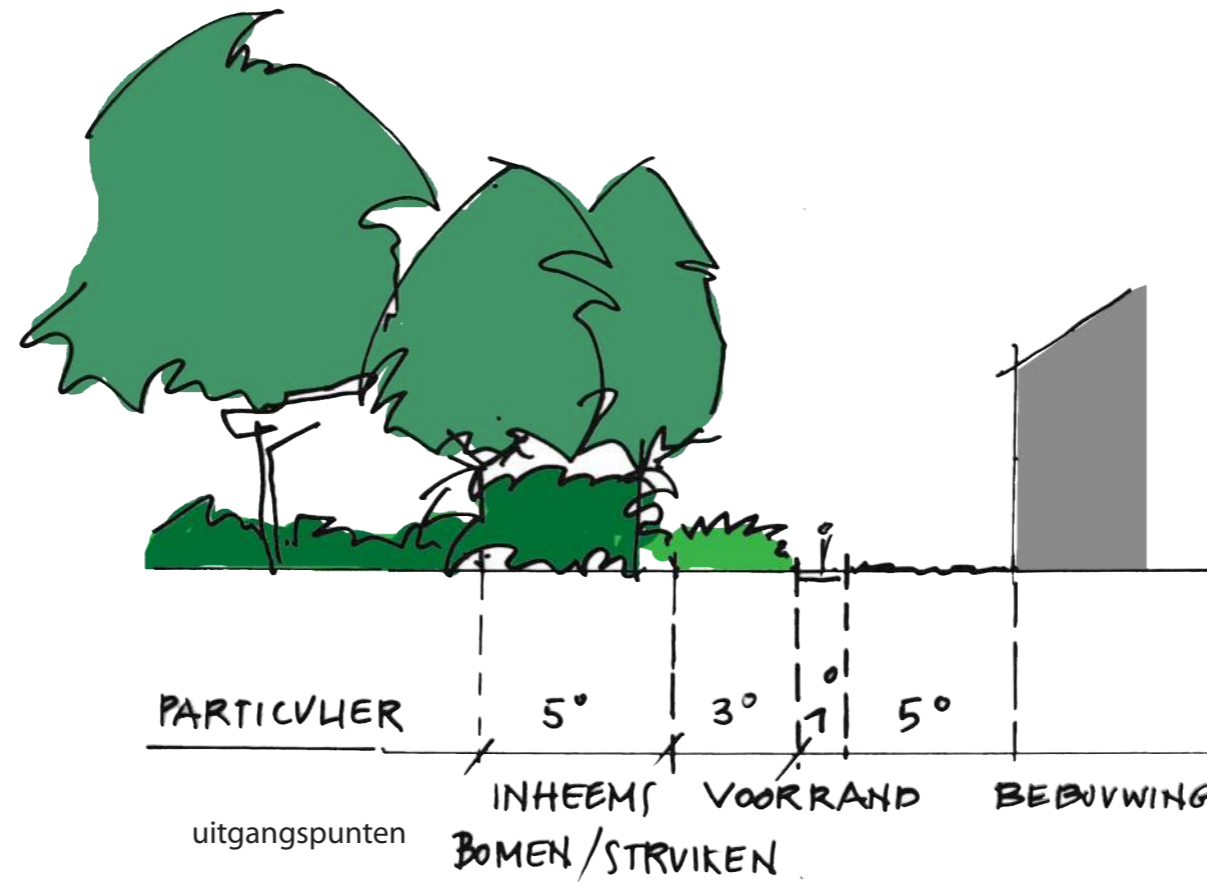
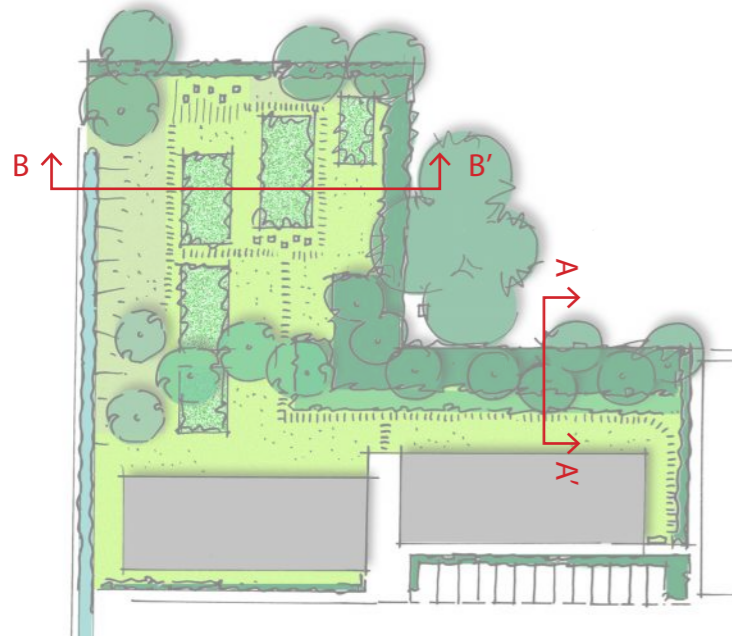
- aan westzijde strook openbaar groen 15-20 m breed
- toepassen fruitbomen, wilgen, grasland, ruigte en natuurvriendelijke oevers

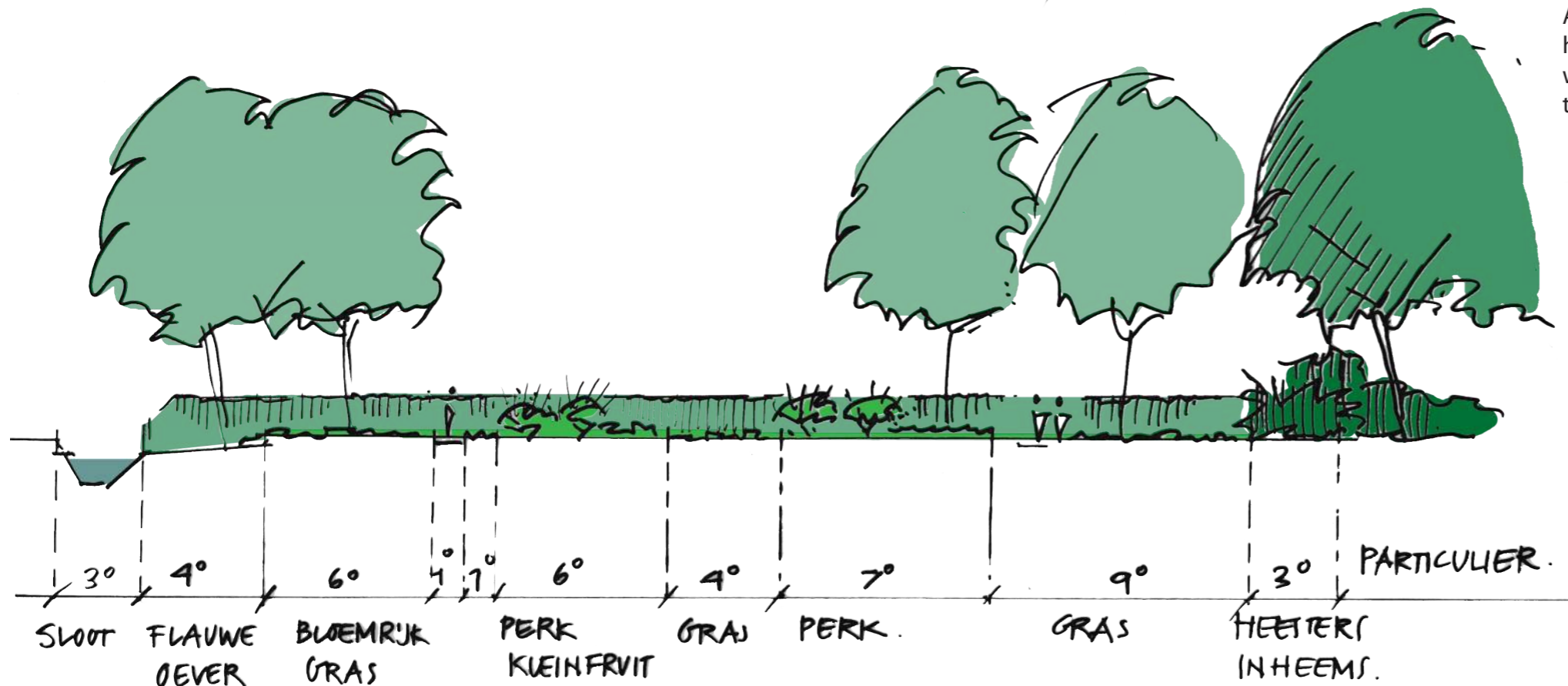
plan

De steenuil komt voor in een kleinschalig cultuurlandschap. De erven en tuinen rond de (voormalige) boerderijen aan de Kerkstraat maken deel uit van zijn habitat. Het inrichtingsvoorstel verwijst hiernaar, waarbij rekening wordt gehouden met de randvoorwaarden zoals in het activiteitenplan zijn opgenomen.

Een brede beplante zone draagt zorg voor de bescherming van de nest- en verblijfplaats van de steenuil op het naburige terrein. Samenesteld uit inheemse bomen en struiken. Een voorrand van overwegend "scherpe beplanting" houdt mensen op een goede afstand, denk hierbij aan *Rosa rugosa* (hondsroos), *Prunus spinosa* (sleedoorn), *Rhus* (braam), *Crataegus* (meidoorn) en *Rhamnus* (vuilboom). De noodzakelijke brede corridor naar het westen is ruim 20 m breed.

Het terrein kan door de bewoners gebruikt worden voor een ommetje, als pluktuin of als moestuin. Voetpaden zijn bij voorkeur smal, uitgevoerd in half verharding, bloemrijk grasland bevindt zich aan de buitenranden en langs de sloot, deze zones worden afgewisseld met delen gemaaid gras. Kleine informele zitplekken worden gekoppeld aan deze paden.

Aan de noordrand wordt een halfhoge haag geplant als grens tussen het gebied en de aangrenzende achtertuinen aan de Kerkstraat. Langwerpige stroken, noord/zuid gericht, versterken het langgerekte karakter van het gebied.

Beplantingskeuze

Hagen

- laag: veldesdoorn
- halfhoog: beukenhaag of meidoornhaag

Bomen

- aan noordgrens: eiken, lindes
- langs sloot in ruiggras: knotwilgen
- in hof: fruitbomen

Strook inheemse beplanting

- bomen en struiken: eik, berk, hazelaar, meidoorn, gelderse roos, vuilboom, veldesdoorn, kornoelje
- in voorrand o.a. hondsroos, sleedoorn

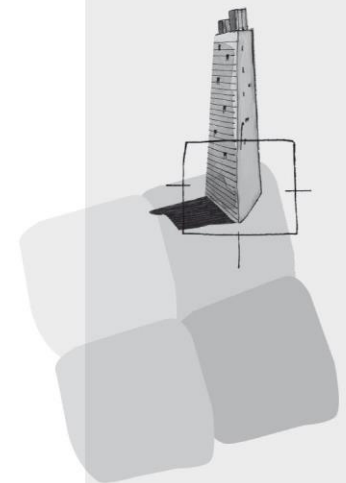
Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Heusden

Rapport
dhr. J.A. Omon
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
dhr. N. Geurts
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
099.00.29.00.00.07

BügelHajema Adviseurs bv
Adviseurs voor leefomgeving en
omgevingsrecht BNSP
Utrechtseweg 7
3811 NA Amersfoort
T 033 465 65 45
F 0592 314 035
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort